

ind paa at ordne disse forældede Forhold, som jo ere meget forskelligartede og ogsaa af forskellig Alder. Vi have ordnet vort Vejvæsen et Par Gange, saa vidt jeg erindrer baade i 1841 og 1867, men det var begge Gange med Hensyn til Arbejdsforholdene. Derimod med Hensyn til Indvinding af de Materialier, som skulle bruges, naar man skal gøre Vejene i Stand, har man forskellige Bestemmelser for Jærnbanner og Sogneveje fra 1845 og for Amtsvejene fra Slutningen af forrige Aarhundrede. Med Hensyn til Indvinding af Materialier for Amtsvejene ere jo de gamle Bestemmelser fra 1793 bibeholdte, saa vi maa vel nok kunne sige, at vi staa paa et ret gammelt Standpunkt. Sognekommunerne ere vel uheldigt stillede i dette Tilfælde. De andre have Lov til at tage Stenene med, men Sognekommunerne maa kun tage Grus. Det gør jo, at Vejene ikke kunne blive saa gode, som de skulle være i vore Tider. Man kan vel nok sige, at Kørselen i vore Tider er langt større paa Sognevejene, end den har været tidligere. Det Forhold, vi nu ere komne ind paa, at der foregaar megen Mælkekørsel, og at Bagere og Bryggere og næsten alle Mennesker nu maa køre omkring med de Sager, der skal nydes og bruges, gør, at der er lagt stærk Beslag paa Vejenes Bæreevne, saa jeg tror, det er paa høje Tid, at vi forandre disse Forhold, som de nu ere, og navnlig forandre dem derhen, at alle de forskellige Kommuner, baade Amts- og Sognekommunerne, kunne komme til at arbejde under samme Forhold og under samme Retsstilling. Det skulde man synes var det mest passende, men det har man hidtil ikke gjort, og det har været uheldigt. Saa indvendes der ganske vist, at det vil blive temmelig dyrt for Kommunerne. Det er dog tvivlsomt, om det i det hele vil blive ret meget dyrere, end det hidtil har været. Nu kan der nemlig kun tages Grus, og det er, som sagt, for svagt til at give Vejene tilstrækkelig Bæreevne, og saa maa de bagefter købe Stenene, hvis der indvindes nogen ved disse Grusgrave. Som det her er foreslaaet, ville de, selv om de skulle betale Værdierne, komme til at betale dem samlede i Stedet for, at de tidligere skulde betale dem særskilt. Forskellen i Udgift vil vistnok ikke blive større end hidtil, og selv om den skulde blive lidt større, tror jeg, vi maa være enige om alle sammen, at der ingen Grund er til, at den enkelte skal bære en Byrde til Fordel for en hel Kommune, naar han har saadanne Vær-

dier. De Værdier, som f. Eks. i 1845 ikke regnedes for saa store — derfor har det ogsaa været temmelig billigt, idet Erstatningen kun gjaldt for, hvad man mente, der kunde indvindes paa Overflaaden — ere efter den Udvikling, Forholdene have taget hos os, blevne meget betydelig større, og det viser sig navnlig, at man ikke alle Steder kan indvinde, hvad der er tilstrækkeligt, fordi vi staa saaledes, at vi ere blevne grusfattige mange Steder. Jeg tror derfor ikke, det er saa vanskeligt at gaa til en Lovbestemmelse om, at der skal ydes Betaling for Værdierne. — Saa er der en Bestemmelse til i Loven, som jeg synes er ret god, det er den, at Vejbestyrelserne have Ret til at tage Materiale, hvor de kunne finde det, selv om det er uden for de vedkommende Kommuner Grænser. Det vil lette dem meget. Naar vi vide, hvorledes vore Vejbestyrelser ere situerede, idet de ere under Statens Tilsyn i Amtterne, medens Sognekommunerne ere under Amtsraadens Tilsyn, maa det være rigtigt, at der gives dem saa god Lejlighed som paa nogen Maade muligt til at opfylde de Forpligtelser, de have, for at de ikke skulle blive — jeg havde nær sagt — tiltalte paa en mindre høflig Maade af de overordnede Autoriteter. Fra det Standpunkt synes jeg ogsaa Loven er ret god.

Med Hensyn til de Bemærkninger, der kom fra den højtærede Minister om Retten til at tage Materialier paa Strandbredden, eller rettere uden for Strandbredden, kan jeg ikke se andet, end at ogsaa det er en Ret, som Vejbestyrelserne sikkert ville sætte Pris paa. Og det er en Ret, som allerede for Øjeblikket noget benyttes, hvor Lejligheden gives. For det første er der jo det at bemærke, at de Materialier, man indvinder fra Strandbredden, ere lidt mere haardt slidende efter de sagkyndiges Udsagn end dem, man indvinder fra Land. Det er altid en Fordel. Nede hos os i Præstø Amt ere da ogsaa ikke saa faa henviste til at hente de nødvendige Materialier fra Stranden, dels hvad de kunne faa uden for selve Strandbredden, og dels navnlig ved at købe af Stenfiskerne. Dette er altsaa en Bestemmelse, som kun slaar fast, hvad der sker for Øjeblikket, og som efter min Opfattelse egentlig ikke kommer Strandbredsejerne for nær, thi Meningen er jo ikke den, at man skal gaa inden for den Linie, som er Grænselinien mellem den matrikulerede Strandbred og Havet, hvor alle og enhver har Ret til at tage, men kun, at man uden for den skulde